

pepelik = sol. Pa tudi sprideno, plesnjevo seno in gnojnična pijača uzročuje, da krava izvrže. Ako stoji krava tako, da zadnji konec njenega života preveč nazaj visi, gotovo je tudi v nevarnosti v tem oziru. Zanikernim gospodarjem se pač ni treba bati tega, ker ne izpodkidavajo toliko izpod zadnjih nog, da bi bil prednji konec više od zadnjega! Breja krava naj stoji zato vodoravno, t. j. da ne bode zadnji konec ni više ni niže nego prednji. Ako pa izvrže krava, bolje treba skrbeti za njo nego sicer, kajti nepravilen porod uzročuje večje bolečine nego pravilen. Tako kravo je najbolje odpraviti, ker silno rada tudi v bodočnosti izvrže. — Ako krava 6 ali 8 tednov pred porodom ne prisuši popolnoma, puščajo jej počasi mleko tako, da je kmalu popolnoma brez mleka. Zato dobodeš od nje lepše tēle.

Često hoče pridušajē se prodajalec oslepariti kupca rekoč: da je njegova krava ali pa telica breja, pa vendar ni. Da te pa ne opebari tako na celem, deni dlan na desno stran kravjega vampa; ako je krava breja, čutil bodeš tele precej po polpetem meseci brejosti.

Ker porod kravo jako oslabi, treba jej dati take hrane, koja jo more okrepčati in se lahko prebavi. Najboljša za to bi bila mlačna otrobna čorba z mehкими fizičnimi stročinami. — Da bode boljše molzla, dajaj jej nekoliko časa po porodu: lanenega semena, pšeničnih otrobov, ječmenove moke, zlahne detelje „esparzete“, zlahnih trav sena, oljnatih kravajcev, bredovke (kolerabe), tropin itd.

Kolikor časa da nosi krava, sem uže pisal prej; naznanjam naj le še to, da porod znani: udrt vamp, naraslo vime in udrti strani na križi. Pravilno prihaja na svet tele z glavo naprej, pod katero ste sprednji nožici vstric razprostreni.

Dopisi.

Iz ptujske okolice, 28. aprila 1873. — Prihodnji mesec ima ptujski okraj volitev za okr. zastop; okolščine so take, da zamore narodna stranka zmagati, če so volilci zložni. Treba toraj nemudoma se povsodi pogovoriti, da pridejo volilci 12. maja že popolnoma pripravljeni na volišče. Če bodo še le v Ptujju iskali kandidatov, in si dali od mestjanov vrvati listke, ne more volitev srečna biti.

Da vsak izvé, kako da je okrajni zastop so-stavljen, ga tu bralcem podamo:

1. Voli se v štirih razredih: mesto Ptuj in trg Gora 10 zastopnikov, namreč Ptuj 8, in Gora 2. Dosedaj so na Gori zmirom dobro volili, tako se tudi za naprej smemo zanašati na 2 zastopnika kot vrla Slovenca.

2. Kupci in obrtniki v Ptujju volijo tudi 10 zastopnikov, tu se ne smemo na njenega zanašati.

3. Kmečke občine volijo 10 zastopnikov;

tu je pred vsem drugim treba sloge, ker se bo najbolj med kmeti agitovalo. Več domoljubov je pozvedovalo v ptujski okolici takih možev, kateri se zamorejo kmečkim občinam kot zanesljivi zastopniki nasvetovati. Na koncu tega dopisa najdete njih imena, volite jih enoglasno, vsi so vzeti izmed vas, so kmeti kakor vi, in poznajo vaše potrebe.

4. Veliko posestvo voli 10 zastopnikov, in ker je tu večina kmetov, — med kakimi 50 volilci blizo 30 narodnjakov, — tedaj je tudi v tem razredu zmaga, bi rekel, skoro gotova.

Če se tedaj voli za kmečke občine 10 vrlih Slovencev, za veliko posestvo 10 narodnjakov in pristopita tem 2 zastopnika iz trga Gore, je v ptujskem okrajnem zastopu 22 glasov od 40, tedaj narodna večina gotova.

Za kmečke občine se nasvetujejo sledeči zastopniki:

Muršec Jož. posestnik v Podvincih,
Majerič Pavel, posestnik na Dornovi,
Suhač Janez, posestnik pri sv. Lovrencu v sl. G.
Zagoršak Martin, posestnik v Slomih,
Reisinger Jožef, posestnik na Grajeni,
Merkuš Šimon, posestnik v Drazlincih,
Leskovar Anton na Bregi,
Medved Martin, posestnik v Cirkoveih,
Žiher Juri, posestnik na Slatini,
Zakelšek Andrej, posestnik v Sedlašku.

Zapišite si tedaj te imena na tenko na svoj listič že doma, da ne bote še le v Ptujju iskali imēn, katerih v tako velikem okraju itak ne poznate, in vam jih vaši protivniki vrinejo.

Za veliko posestvo dobi vsak volilec nasvetovane zastopnike osebno v roke. —

Iz Ptujja, 15. apr. (Liberalno junaštvo.) (Konec.) Premišljeva je pa stvar bolj mirno, smo prišli do tega, da g. komisar svojemu nalogu kos ni bil. Brž ko ne imel je povelje, zabraniti govor o politiških rečeh, posebno če bi se tega predmeta lotil g. Herman. V svojej uradni gorečnosti se je pa g. komisar prenaglil. Moral bi bil namreč po postavnih določbah po g. prvomestniku govornika posvariti ali mu besedo vzeti pustiti, če je kaj imel ugovarjati, namesto tega je pa naravnoč — društvo razpustil! — Ker je g. komisar rekel, da svoje besede preklicati ne more, so bili nazoči Slovenci sicer togotni, a kot pametni možje ostali so mirni, brzdaje svojo nevoljo in se razšli brez vsega nereda. Ta prigodek je premnogim oči odprl in slovensko ljudstvo začelnja spoznavati, ka vlada ne meri povsod enakim merilom.

Vam pa, blagi g. Herman! bodi pristrčna hvala, da ste se dalječ k nam bili potrudili ter naše društvo počastili! Niste sicer mogli povedati vsega, kar Vam je na srečo bilo; ali prav to, kar ste bili primorani zamolčati, še glasneje govori, ter nam spričuje, kako da blago Vaše srce za

nas, stiskane Slovence bije. Bog živi našega poslanca!

Iz Ljubljane, 28. aprila. Potrjenje volilne reforme je vzbudilo pri nas jako živo gibanje. Že se je ustanovil centralni volilni odbor za vse slovenske pokrajine, kteremu pripada posebna naloga, da vodi volilno gibanje povsod, kjer so Slovenci v boju z nemškutarji in vladnimi privrženci. Da bo ta volilni odbor v vsem kos svoji nalogi, treba, kakor je že „Slov. Gosp.“ zadnjič pozvonil, da so v njem zastopani možje političnega imena in občnega spoštovanja, tedaj ne sme biti enostransk, sestavljen le iz ene stranke. Imena gg. dr. Bleiweisa, dr. Coste in nekterih drugih, spadajočih k večini deželnega zbora, tehtajo pri nas in po vsej Sloveniji toliko, da bi brez njih osredni odbor brez vsega političnega pomena bil. Glede na to je bilo modro, da se pri prvem shodu rodoljubov nič sklenilo ni zastran kandidatov, dokler veljavni možje svoje misli ne izrečejo. Povabljeni iz kmetov so še posebno poudarjali potrebo vzajemnega delovanja pri volitvah; toraj morajo odbori kakor kandidati takošni biti, da bodo tudi duhovščina mirne vesti sodelovati mogla.

Po poročilih iz dežele se smemo nadejati zmage v 6 volilnih okrajih; dvomljiv je Kočevski kraj, in tudi v Novem mestu bodo Črnomelci in Metličani hud boj zoper Krščane, Kostanjevec in Višnjogorec imeli. V teh krajih se že prikazuje znameniti novomeški sodnijski svetnik dr. Leitmayer, ter lovi z medeno besedo in sladkim jezikom volilce na limance, kar bi mu utegnilo spodleteti.

Še celó Ijubljansko mesto ni zgubljeno za nas, dasi narodni naši nasprotniki z velikim ponosom to trdijo; kajti ako premislimo, da so pri zadnjih volitvah nemškutarji komaj in to z mnogimi neveljavnimi glasovi ostali v večini zoper narodnjake, je njih položaj zdaj, ko voli tudi kupčijska zbornica z mestom vred, jako kritičen, na vsak način slabši, in 24 glasov kupčijske zbornice bi utegnilo odločivno biti za narodnjake. Gotova za nemškutarje sta pri nas le poslanca iz velikega posestva, kjer zdaj za narodnjake ni še ugodnih tal. Toraj le pogum! Vzajemno, nepristransko delovanje, ne moteno po osebnih strastih, mora nas pripeljati do srečnega cilja, posebno ker je naša stvar pred Bogom in svetom pravična.

Naši nasprotniki niso tako veseli volilne reforme, kakor so to kazali pri znanem „banketu“ v kazini. Ohladil je njihovo navdušenost mrzli veter iz dežele, od koder jim pošiljajo zastopniki jako malo tolažljiva sporočila. Ustanovili so namreč pododbore, kterih členi so pa v nekterih krajih edini zastopniki nemčurske ideje in verni ustavoverci. Ako se jim o pravem času z izdatno denarno podporo iz skrivnih zakladov prav krepko pod rame ne seže, bo njihova blamaža sijajna, znamenita za vek liberalstva.

Kar se tiče novega škofa, se tukaj v merodajnih krogih še nič ne vé zarad osebe. Imenovan je, to je gotovo, a kdo, to je še sedaj nemu škofu neznan.

Iz Radgone, 29. april. Slovincem celega tega kraja bodi na znanje, da si je pridobila banka „Slovenija“ v gornji Radgoni zanesljivega zastopnika, gosp. **Martina Drofenika**, ki stane nasproti prejšnji Lukovnjakovi gostilnici. Slovenski gospodarji, prestopite iz predragega graškega zavarovalnega društva, od kterega imajo le Nemei dobiček, k domačemu društvu; dajte si pri njem zavarovati svoje hiše in druga poslopja. Slišimo sicer, da je zagrizen Nemeč Radgončan, kteri je zastopnik graškega društva, raztrgal nekemu kmetu polico banke „Slovenije“ in plašil z raznim žuganjem; toda kdo bi na take babje čenčarije kaj porajtal? Saj veste, kam merijo ljudje, ki grabijo od posojenih denarjev po 25 odstotkov in še več na leto!

Še nekaj. Radgonska hranilnica noče slovenskih dopisov nikakor sprejemati, in, kakor se čuje, je njeni vodja nedavno prevzetno besedo izustil, da hoče, če to Slovincem ni po godu, jim vse denarje odpovedati! Glejte jih, radgonske bahče! dobiček masten imajo od nas, kajti hranilnica jim na leto daje čistega dohodka blizo 15.000 gld., pa bi nam še radi ugajali! Saj ste že slišali mnogokrat: napravite si svojo hranilnico ali založnico. Ali, če vam samim to ni mogoče, združite se v tem z ljutomerskim okrajem, kteri že ima svojo slovensko dobro založnico! Ne bodite kot „voleki božji“, da bi se zbal vsakega mestnega škrica, kakor deca strgarja. Postavite se pošteno na svoje noge, in oni, kteri v mestih ob vaših žuljih živijo, bodo vas začeli bolje v časti imeti.

Sv. Lenart, v Slov. gor. 26. apr. Danes se je vršila od strani kmečkih občin volitev za okrajni zastop. — Da bodo naši tržani znane ustavake kričače izvolili, o tem smo bili prepričani. A mislili smo, da bo za boljše gospodarstvo vneto stranka velikih posestnikov vsaj sposobne može iz svoje sredine vzela. Pa pobirali so svoje zastopnike po trgih! Imate nemškutarji tako malo sposobnih ljudi med seboj, kaj? Sicer so ustavoverci v velikem posestvu zmagali le z nekoliko glasovi. Ta zmaga je naše nemškutarje tako ob zavest spravila, da so na vse usta v „Tagesposti“ upili, češ, da je ves okrajni zastop „liberal.“ A tokrat so se vrezali. Naši kmetski volilni možje so danes pokazali, da na lastnih nogah stojé, in so siti jerobstva, ki jim le žepe prazni. Enoglasno so si izvolili 10 odličnih narodnjakov. Dozdaj nismo narodnjaki imeli nobenega zastopnika v okrajnem odboru. Izmed izvoljenih morata dva v odbor izvoljena biti, in tukaj ne bo več pomagalo si prebirati. Izvoljena bosta vedela zastopati kmetske srenje, ki ogromno večino doklad plačujejo, bosta strogo pazila, kam da se

od kmeta krvavo pripravljeni denar devlje. To je za nas že velika korist. Slava našim značajnim kmetom! Kakor tokrat, stojte za svoje pravice tudi pri bodočih volitvah v državni zbor.

Od sv. Jerneja pri Ločah. (Žalostne srenjske razmere.) Kakor po drugod se nahaja tudi pri nas, posebno v okolicih: Stanosko, Stari log in Dolgi vrh, Laporske in Poličanske županije mnogo potepuhov in tatov, koji delajo, da je grôza in strah!

Kjer koli zapazijo shrambo mesa, žita ali vina, posebno denarjev, pazijo tako dolgo, da jim v kremplje pride; in ako ne morejo na tihem v shrambo priti in krasti, pridejo posiloma v izbe, in oropajo, kar jim je po godu; kdor se pa ustavlja, je mrtev, kakor nam žalostna prigodba iz Sladke gore priča.

Kaj pomaga oškodovanemu kmetu, ako ima koga na sumu, da ga je okradel? Gre s sosedi in srenjskim predstojnikom in tudi z ljudobrani na preiskavo, pa zastonj; kajti ovi, ki zna krasti, zna tudi dobro skrivati, potem mu še pa večo nesrečo zažuga s požigom ali pa umorom!

Če pa tudi tisti na svetlo pride in je previzan, da je ukradel, nima vender oškodovani kmet ali gospod ničesar druga za to, kakor pote in stroške. Tat je potem na kakke mesece obsojen v zapor, ondi jih pa pride od vsih krajev še več vkup, kdér se pitajo, kakor prešički v hlevu, ter se spoznajo in izurijo, da so potem ročniši tatje nego prej. Kdo je tega kriv, kakor ravno premila postava zoper tatvino.

Kdo bo na kmetih gospodaril, kdo županoval, ako se ne bo ova postava poostrila, in zvrševala? Kmeti bodedo morali vsak svoj oddelek vojakov pri hiši imeti, da bi nas po noči in po dne varovali; če bi jih le ob čem rediti imeli! Lansko leto pride zarano zjutrej, ko sem še v postelji bil, gojzdni oglednik tukajšnjega grajšaka g. L. P. naznanivši mi, da moram iti na preiskavo, kajti sta gospodu dva kupa smrekove skorje v gojzdu ukradena, ter da že ve, kde da se bo najdla. Velim mu iti po gospoda, naj tudi pride, da potem gremo na preiskavo vsi vkup; in res gremo šesteri k naznanjeni hiši, in najdemo tri tatove: gospodarja in dva druga ravno pri delu, ko so skorjo tolkli, da bi jo potem v mestu prodali, in se dobro mastili zanjo.

Ti trije so bili potem sodniji izročeni, in ker so bili že večkrat zavolj prestopka tatvine kaznovani, je prišla reč k okrožni sodniji v Celje.

Ko smo bili k sodbi tudi mi štirje za priče poklicani, so tatovi svoj prestop tajili, in se nedolžne delali, pa se ve da zastonj. — Obsojeni so bili: prvi, posestnik, in doleten, na 7 mesecev težke ječe, in na platež odškodnine, dva druga pa, ker nimata premoženja in sta maloletna, eden na tri in eden na štiri mesece težke ječe. —

Ali kaj pomaga vse to? — Ko so nesrečneži svojo zasluženost kazni odslužili, so veliko hujši, nego prej; zažagali so nam, kjerkoli bodo kterega od nas četverih dobili, mu bodo plüče in jetra pogledali, in ga pri priči ubili! Bog nas varuj takih ljudi! (Konec prihodnjic.)

Za poduk in kratek čas.

Turki pri Radgoni.

(Konec.)

Kdo popiše zdaj radost zmagalcev kristjanov, kdo hvaležnost in veselje otete Radgone? Zares, ni ga bilo slavnjšega dne za naše praočete mimo tega! Vsi so se med sebo objemali, vsi hiteli junaku Arneštu roko poljubit. Slovenci, Hrvatje in Nemci, vsi so se brate spoznali, drugi čestitali so družim k srečni zmagi! Velika bila je sicer njih zguba, blizo dva tisoč blagih tovarišev so pokopali častno, kakor se junakom spodobi. A desetkrat več je bilo pobitih Turčinov. Šovražnikov tabor, poln naplenjenega blagá in dragih zakladov, pride kristjanom v roke. Polovico plena razdeli vojvoda med hrabre vojake, polovico razpošlje cerkvam in samostanom, naj bi se ondi obrnilo Bogu v čast in zahvalo, kterega pomoč je dala zmago kristjanom in naj bi se molilo za duše vrlih možakov, ki so storili smrt za milo domovino.

Kakor brodnik na morju, otet strašne burje, oddehnila se je po tej slavni zmagi naša dežela. Ni ga bilo v njej konca ne kraja veselja, vzlasti pak v Radgoni, onega časa večidel slovenski. Neštevilna množina ljudstva je hitela v svete hiše Božje, a ni več klicala za pomoč, ni več iskala tolažbe, nego zadonelo je iz tisočih pobožnih src: „Te Deum!“ — Hvala in slava Bogu na višini! In svirala je godba, raznašali so zvonovi dalječ čez doline in goré veseli glas, da je rešena slovenska domovina krutega nasilnika! Tri dni slavila se je v mestu zmaga z raznimi vesellicami. Vse je bilo veselo najdražjih zakladov na zemlji, — svobode in miru!

Ti pa dragi rojak, ki čitaš o hudih stiskah in neumrljivih delih svojih prednikov, bodi njih vreden unuk! Že davno se ni bati več divjega Turka, mirno in prosto živiš na domači plodni zemlji; spominjaj se torej rad in hvaležno onih, ki so pretekla stoletja prelivali kri ne le za svojo, marveč tudi za tvojo svobodo in vero. Ako bi nam ne bili domovine krvoločnikov obranili, kaka bi bila dendenes naša osoda? — Oj zmislí ua milijone bratov Slovencev na jugu, kteri niso tako srečni ko mi, ktere žulíže mnogo vekov železni jarem turške sužnosti; njih življenje je sama žalost, sila in revšina! Prosi in moli, naj pošlje mili Bog tudi njim skoro zlato uro rešitve in veselja!

Jak. Gomilšak.